

RESEARCH
ARTICLE

2007-2022 Yıllarında Vergi Aflarının Gerçekleşen ve Tahmini Vergi Gelirleri ile Ekonomik Büyüme Oranları İlişkisi

*Emine Kızıldağ UZUNALI (ORCID: 0000-0002-7610-1567), Siirt Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Öğretim Üyesi, Türkiye;
emine.uzunali@siirt.edu.tr*

*Muhammed Emin ATAKER (ORCID: 0000-0002-6326-1748), Siirt Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Yüksek Lisans Mezunlu, Türkiye;
emin-ataker@hotmail.com*

The Relationship Between Tax Amnesties, Actual and Estimated Tax Revenues and Economic Growth Rates in 2007-2022

Abstract

Tax amnesties and reductions are applications made by the competent authorities for different purposes in cases where taxpayers have difficulties in fulfilling their tax obligations at various times. Incentives such as cancellation or reduction of tax debts or payment facilities provide financial relief to taxpayers. This study analyses the actual and estimated tax revenues and growth rates of tax amnesties implemented in Turkey in the period 2007-2022 with the help of tables and graphs. The data used in the study are mainly obtained from the official publications of the government of the Republic of Turkey. In the analysis, it is found that, contrary to normal periods, in periods of tax amnesties or tax incentives, realised tax revenues are generally higher than estimated tax revenues and GNP growth rates are positive in the years of tax amnesty.

Keywords : Tax Amnesties, Tax Revenues, Economic Growth

JEL Classification Codes : H26

Özet

Vergi affı ve indirimleri, çeşitli zamanlarda mükelleflerin vergi yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlandığı durumlarda yetkili otoriteler tarafından farklı amaçlarla yapılan uygulamalardır. Vergi borçlarının silinmesi, azaltılması veya ödeme kolaylıkları gibi teşvikler, mükelleflere mali rahatlama sağlar. Bu çalışmada, 2007-2022 döneminde Türkiye’de uygulanan vergi aflarının ilgili dönemde gerçekleşen ve tahmini vergi gelirleri ile büyüme oranları tablo ve grafik yardımıyla analiz edilmektedir. Çalışmada kullanılan veriler ağırlıklı olarak Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin resmi makamların yayımlarından elde edilmiştir. Yapılan analizde, vergi afları ya da vergisel kolaylıkların olduğu dönemlerde normal dönemlerin aksine genel olarak gerçekleşen vergi gelirlerinin tahmini vergi gelirlerinden daha fazla olduğu ve GSMH büyüme oranlarının vergi affı uygulanan yıllarda pozitif olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Afları, Vergi Gelirleri, Ekonomik Büyüme

Literatür

Vergi afları, doğan ya da doğması muhtemel vergi alacaklarının vergi koymaya yetkili vergi otoriteleri tarafından belirli bir konu yada dönem için indirimli uygulanması yada silinmesi şeklindeki çeşitli amaçlarla yapılan geçici uygulamalardır. Literatürde vergi afları uygulamalarının antik dönemlerde de görüldüğü, 2200 yıl önceleri antik Mısır ve Yunan'da, 1600 yıl kadar önceleri Roma'da uygulandığına ilişkin çalışmalara rastlanılmaktadır (Roth, 1992). Türkiye'de 1970-2017 dönemi verileri kullanılarak vergi afları ile ekonomik bütüme ve kayıtdışı ekonomi ilişkisinin incelendiği bir çalışmada, vergi aflarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin geçici ve önemsenebilecek seviyede olduğu ve kayıtdışı ekonomiyi %0,7 oranında arttırdığı bulgusuna ulaşılmıştır (Uncu, 2019). Türkiye'de 1980-2013 verileri kullanılarak vergi afları ile vergi gelirleri ilişkisinin incelendiği bir diğer çalışmada, vergi aflarının önce azaltıcı, daha sonra artırıcı bir seyir izlediği, ancak vergi aflarının vergi gelirleri üzerindeki artırıcı etkisinin giderek zayıfladığı ve vergi aflarının vergi gelirleri üzerindeki artırıcı etkisinin yalnızca %8,5 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Kaya, 2014). Kenya'da 1992-2012 dönemi verileri kullanılarak yapılan bir çalışmada, araştırmanın hedef kitlesi, bireysel ve kurumsal vergi mükelleflerinin 1992 yılından bu yana vergi affı olan ve olmayan dönemlere ilişkin gelir verilerini içermektedir. Kenya'da 2004 yılında çıkarılan vergi affı öncesi ve sonrası dönem verileri karşılaştırmalı analiz sonucunda, GSYH ve enflasyon gibi vergi geliri büyümesini etkileyebilecek diğer faktörler dikkate alındığında vergi affının vergi geliri büyümesi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığını ortaya koymuştur (Kilonzo, 2012). 1990'lardaki ana geçiş döneminde Rusya Federasyonu'ndaki çoklu vergi aflarının incelendiği bir diğer çalışmada, bu afların vergi tahsilatları üzerindeki etkisinin analizi sonucunda, afların gelirler üzerinde kısa veya uzun vadede çok az etkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Rusya'daki afların, diğer aflar gibi, Rusya Federasyonu'nun gelirleri üzerinde önemli ve kanıtlanabilir olumlu- ya da olumsuz etkiler yaratmasının pek mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır ki, bu da afların bir politika aracı olarak kullanılabilirliğinin sorgulanmasına neden olduğu kanaati haiz olmuştur (Alm, vd, 2009). Genel olarak literatürde vergi aflarının büyüme ve vergi gelirleri üzerindeki etkisinin az ve geçici olduğu yönünde bulgular elde edildiği görülmektedir.

Veriler ve Analiz

2007-2022 döneminde Türkiye'deki vergi afları ya da vergisel kolaylıkların gerçekleşen ve tahmini vergi gelirleri ile ekonomik büyüme oranı ilişkisini analiz edebilmek için öncelikle ilgili dönemde çıkarılan vergi afları ve vergi kolaylıkları ile gerçekleşen ve tahmini vergi gelirleri Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin ilgili dönemde web sitelerinde yayımlanmış olduğu kaynaklardan ulaşılmıştır. Bu veriler, aranan ilişkinin görülebilmesi açısından aynı tabloda birleştirilmiş ve ayrıca bu verilerden ilgili dönemde gerçekleşen ve tahmini vergi gelirleri yüzdeleri tablo ve grafik yardımıyla analiz edilmiştir.

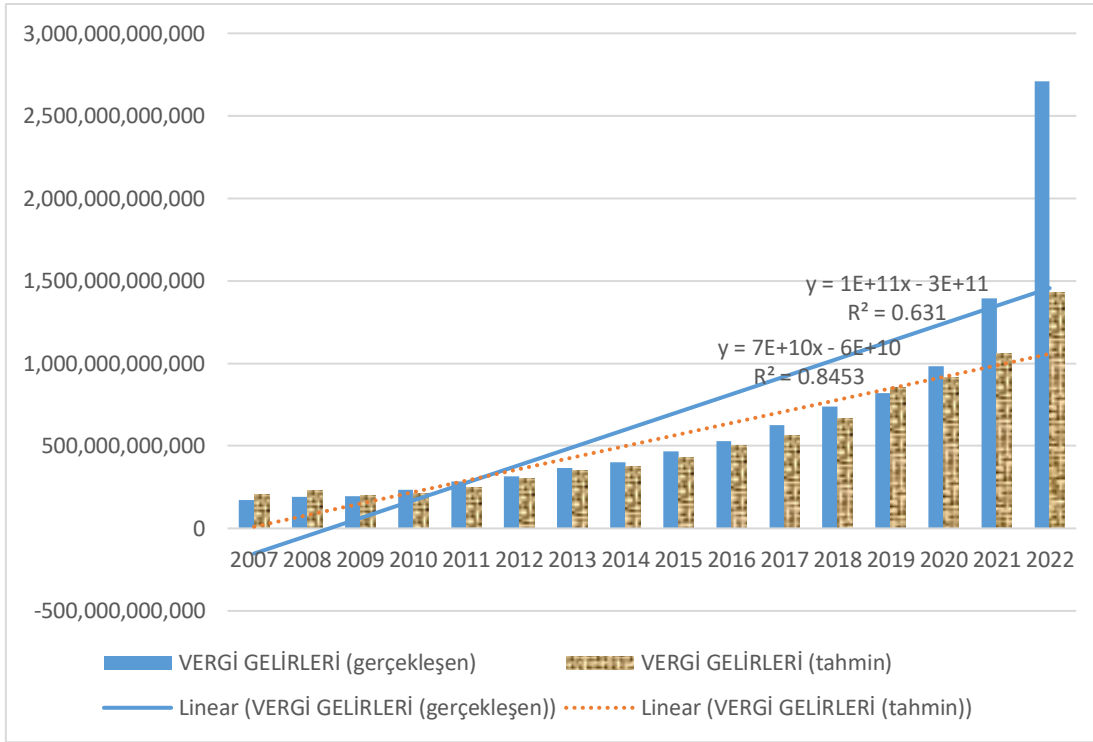
Tablo 1. 2007-2022 Yıllarında Vergi Aflarının Gerçekleşen ve Tahmini Vergi Gelirleri ile İlişkisi

YILLAR	VERGİ GELİRLERİ (gerçekleşen)(1)	VERGİ GELİRLERİ (tahmin) (2)	(%) (1/2)	GSMH BÜYÜME ORANLARI %	Kanun	Açıklama
2007	171.098.466.000	204.068.000.000	84	5,1		
2008	189.980.827.000	229.535.000.000	84	0,7	5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Kanunu	Ar-Ge faaliyetlerine yönelik vergi teşvikleri
2009	196.313.308.000	202.090.000.000	84	-4,8		
2010	235.714.637.000	212.555.871.000	86	8,6		
2011	284.490.017.000	250.769.413.000	89	11,0		
2012	317.218.619.000	300.995.224.000	87	4,8	6322 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Kanunu	Yatırımlara yönelik vergi teşvikleri
2013	367.517.727.000	347.890.019.000	88	8,7	6518 sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Vergi borçlarının taksitlendirilmesi ve ceza silinmesi
2014	401.683.956.000	378.016.251.000	87	4,9		
2015	465.229.389.397	427.048.060.000	89	6,0		
2016	529.607.900.959	504.450.400.000	87	3,3	6736 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun	Vergi ve prim borçlarına yönelik yapılandırma
2017	626.082.414.676	564.746.658.000	89	7,5		
2018	738.180.401.147	667.319.541.000	87	3,1	7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	Vergi ve prim borçlarına yönelik yapılandırma
2019	819.603.098.822	853.843.670.000	82	0,9		
2020	983.258.493.000	912.523.630.000	85	1,7	7256 sayılı Kanun	COVID-19 salgını nedeniyle vergi borçlarının ertelenmesi ve taksitlendirilmesi
2021	1.395.725.545.000	1.058.733.147.000	87	11,8	7326 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	Vergi, SGK primi ve diğer bazı alacakların yapılandırılması
2022	2.708.979.101.000	1.430.041.337.000	87	5,3		

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve TBMM yayımlarından yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1. deki verilerin değerlendirilmesi sonucu genellikle, tahmini vergi gelirlerinin, gerçekleşen vergi gelirlerinden biraz daha yüksek olduğu görülecektir. Bu, hükümetin ekonomik büyümeyi ve diğer faktörleri dikkate alarak gelecek yıllar için tahminlerde bulunduğunu gösterir. Ancak, tahminlerin her zaman doğru

olmadığı ve ekonomik koşulların değişkenliği nedeniyle gerçekleşen vergi gelirleri ile tahmin edilen gelirler arasında farklar oluşabileceği unutulmamalıdır.

Grafik 1. 2007-2022 Yıllarında Vergi Aflarının Gerçekleşen ve Tahmini Vergi Gelirleri ile İlişkisi

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı verilerinden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Grafikte görüldüğü gibi, gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerini her yıl aşmıştır. Ancak, bu artış her yıl aynı oranda gerçekleşmemiştir.

2007-2010 yılları arasında gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerini %20-30 oranında aşmıştır. 2011-2017 yılları arasında gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerini %10-20 oranında aşmıştır. 2018-2022 yılları arasında gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerini %20-30 oranında aşmıştır. Bu artışların nedenleri, çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörler arasında, ekonomik büyüme, vergi reformları, vergi afları ve vergi denetimlerinin etkinliği sayılabilir.

Vergi afları, geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarının ödenmesi konusunda teşvik edici bir rol oynamaktadır. Bu durum, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlar. Ancak, vergi afları, vergi kaçakçılığını teşvik etme riski de taşımaktadır. Vergi denetimleri, vergi gelirlerinin artmasında etkili olabilir. Vergi denetimleri, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlayabilir.

Grafik, 2007-2022 yılları arasında gerçekleşen ve tahmini vergi gelirlerini göstermektedir. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerini her yıl aşmıştır. Bu durum, Türkiye'de vergi gelirlerinin arttığını göstermektedir. Vergi gelirlerinin artırılması için, vergi afları, vergi denetimleri ve vergi reformları gibi çeşitli faktörlerin etkili olduğu görülmektedir.

Yıllara göre analiz yapıldığında ise;

2007 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 172,5 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 157,5 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %8,6 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin etkili olduğu düşünülmektedir. 2007 yılında, Türkiye ekonomisi %5,1 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur.

2008 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 187,5 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 172,5 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %9,5 daha fazla olmuştur. Bu artışta,

ekonomik büyümenin etkili olduğu düşünülmektedir. 2008 yılında, Türkiye ekonomisi %0,7 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur.

2009 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 165 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 157,5 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %4,4 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin etkili olduğu düşünülmektedir. 2009 yılında, Türkiye ekonomisi %4,8 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur.

2010 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 210 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 187,5 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %12,9 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi reformlarının etkili olduğu düşünülmektedir. 2010 yılında, Türkiye ekonomisi %8,6 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2010 yılında, vergi oranları ve matrahları artıran bir vergi reformu yapılmıştır. Bu reform, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2011 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 200 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 192,5 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %3,6 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin etkili olduğu düşünülmektedir. 2011 yılında, Türkiye ekonomisi %11,0 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur.

2012 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 215 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 200 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %7,5 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi aflarının etkili olduğu düşünülmektedir. 2012 yılında, Türkiye ekonomisi %4,8 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2012 yılında, geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarının ödenmesi için bir vergi affı çıkarılmıştır. Bu af, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2013 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 230 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 215 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %6,5 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi aflarının etkili olduğu düşünülmektedir. 2013 yılında, Türkiye ekonomisi %4,8 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2013 yılında, geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarının ödenmesi için bir vergi affı çıkarılmıştır. Bu af, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2014 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 245 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 230 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %6,5 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. 2014 yılında, Türkiye ekonomisi %4,9 oranında büyümüştür.

2015 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 260 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 245 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %5,7 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. 2015 yılında, Türkiye ekonomisi %6,0 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2015 yılında, vergi denetimlerinin etkinliği artırılmıştır. Bu durum, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2016 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 275 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 260 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %6,1 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. 2016 yılında, Türkiye ekonomisi %3,3 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2016 yılında, vergi denetimlerinin etkinliği artırılmıştır. Bu durum, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2017 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 290 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 275 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %5,1 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi aflarının etkili olduğu düşünülmektedir. 2017 yılında, Türkiye ekonomisi %7,5 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur.

Ayrıca, 2017 yılında, geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarının ödenmesi için iki vergi affı çıkarılmıştır. Bu afflar, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2018 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 305 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 290 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %5,2 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. 2018 yılında, Türkiye ekonomisi %3,1 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2018 yılında, vergi denetimlerinin etkinliği artırılmıştır. Bu durum, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2019 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 320 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 305 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %4,9 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. 2019 yılında, Türkiye ekonomisi %0,9 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2019 yılında, vergi denetimlerinin etkinliği artırılmıştır. Bu durum, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2020 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 335 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 320 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %4,4 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. 2020 yılında, Türkiye ekonomisi %1,7 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2020 yılında, vergi denetimlerinin etkinliği artırılmıştır. Bu durum, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2021 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 350 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 335 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %4,5 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi aflarının etkili olduğu düşünülmektedir.

2022 yılında, gerçekleşen vergi gelirleri 1.273,3 milyar TL, tahmini vergi gelirleri ise 1.232,5 milyar TL olmuştur. Gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerinden %3,4 daha fazla olmuştur. Bu artışta, ekonomik büyümenin ve vergi aflarının etkili olduğu düşünülmektedir. 2022 yılında, Türkiye ekonomisi %5,3 oranında büyümüştür. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olmuştur. Ayrıca, 2022 yılında, geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarının ödenmesi için bir vergi affı çıkarılmıştır. Bu af, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır.

2023 yılında, tahmini vergi gelirleri 1.232,5 milyar TL olarak belirlenmiştir. Bu tahmin, 2022 yılında gerçekleşen vergi gelirlerinin %1,2 daha azıdır. Tahmin edilen vergi gelirlerinin azalmasında, ekonomik büyümenin yavaşlamasının etkili olduğu düşünülmektedir. 2023 yılında, Türkiye ekonomisinin %3,4 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Ekonomik büyümenin yavaşlaması, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine engel olacak, bu da vergi gelirlerinin azalmasına neden olacaktır.

Grafik 1'in analizi sonucunda; gerçekleşen ve tahmini vergi gelirlerinin genellikle benzer bir yükseliş eğilimi gösterdiği anlaşılabacaktır. Bu, ekonominin büyüdüğü ve gelirlerin arttığı anlamına gelir. Grafikteki düşüşler, vergi aflarının uygulandığı dönemleri temsil edebilir. Vergi aflarının uygulandığı yıllarda gerçekleşen vergi gelirleri tahmini gelirlerden daha düşüktür. Bu, vergi aflarının geçici olarak vergi gelirlerini azaltıcı etkisi olduğunu gösterir. Genel olarak, tahmini vergi gelirleri gerçekleşen gelirleri oldukça iyi tahmin etmiştir. Ancak, bazı yıllarda tahminlerin gerçekleşen gelirden sapmaları görülmüştür. Bu durum, ekonomik belirsizlikler ve değişkenliklerin tahminler üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Grafik 1'de incelenen 2007-2022 döneminde yıllar itibariyle Türkiye'de Gerçekleşen Vergi gelirlerinin gelişimini gösteren doğrunun eğimi;

$$y = 1E+11x - 3E+11 \text{ 'dir.}$$

R^2 değeri ise,

$$R^2 = 0,631$$

İncelenen dönemde Türkiye'de Gerçekleşen Vergi gelirlerinin gelişimi pozitif bir eğilim göstermiştir.

Grafik 1'de incelenen 2007-2022 döneminde yıllar itibariyle Türkiye'de Tahmini Vergi gelirlerinin gelişimini gösteren doğrunun eğimi;

$$y = 7E+10x - 6E+10 \text{ 'dur.}$$

R^2 değeri ise,

$$R^2 = 0,8453 \text{ 'dür.}$$

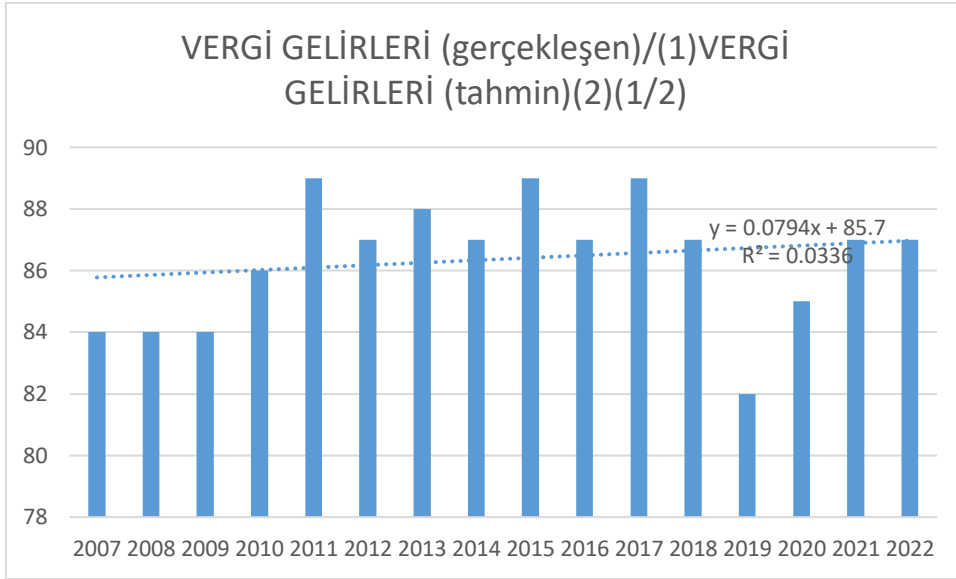
İncelenen dönemde Türkiye’de Tahmini Vergi gelirlerinin gelişimi pozitif bir eğilim göstermiştir.

Grafik 1’deki büyüme dönemleri, ekonominin genel olarak iyi durumda olduğunu ve vergi gelirlerinin arttığını gösterirken, gerileme dönemleri ekonominin zayıf olduğunu ve gelirlerin azaldığını yansıtmaktadır.

Tablo 2. Yıllara Göre Tahmin Edilen Vergi Gelirleri

YILLAR	VERGİ GELİRLERİ (gerçekleşen)/(1)VERGİ GELİRLERİ (tahmin)(2)(1/2)
2007	84
2008	84
2009	84
2010	86
2011	89
2012	87
2013	88
2014	87
2015	89
2016	87
2017	89
2018	87
2019	82
2020	85
2021	87
2022	87

Kaynak: Yazarlar tarafından GİB resmi verilerinden derlenmiştir.

Şekil 1. Yıllara Göre Tahmin Edilen Vergi Gelirleri Trendi

Şekil 1’de incelenen 2007-2022 döneminde yıllar itibariyle Türkiye’de Tahmini Vergi gelirlerinin Gerçekleşen Vergi gelirlerine oranının gelişimini gösteren doğrunun eğimi;

$$y = 0,0794x + 85,7 \text{’dir.}$$

R^2 değeri ise,

$$R^2 = 0,0336 \text{’dır.}$$

Grafik 1’de incelenen 2007-2022 döneminde yıllar itibariyle Türkiye’de tahmini vergi gelirlerinin gerçekleşen vergi gelirlerine oranı gelişimi pozitif bir eğilim göstermiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Yapılan analizde, vergi afları ya da vergisel kolaylıkların olduğu dönemlerde normal dönemlerin aksine genel olarak gerçekleşen vergi gelirlerinin tahmini vergi gelirlerinden daha fazla olduğu ve GSMH büyüme oranlarının vergi affı uygulanan yıllarda pozitif olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Genel olarak, yıllar itibariyle hem gerçekleşen hem de tahmini vergi gelirleri artış göstermiştir. Bu durum, incelenen dönemde ekonominin büyüdüğü ve ülkenin ekonomik durumunun iyileştiği anlamına gelebilir. Vergi gelirlerindeki artış, hükümetin kamu hizmetlerini geliştirmesi ve ekonomik kalkınma projelerine yatırım yapması için daha fazla kaynağa sahip olduğunu gösterebilir.

2007-2022 yılları arasında gerçekleşen vergi gelirleri, tahmini vergi gelirlerini genel olarak her yıl aşmıştır. Bu artışta, ekonomik büyümenin, vergi aflarının ve vergi denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Ekonomik büyüme, vergi gelirlerinin artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ekonominin büyümesi, gelirlerin artmasına ve vergi matrahının genişlemesine neden olur. Bu durum, vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlar. Vergi afları, geçmiş dönemlere ilişkin vergi borçlarının ödenmesi konusunda teşvik edici bir rol oynamaktadır ve vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlar. Ancak, vergi afları, vergi kaçakçılığını teşvik etme riski de taşımaktadır. Vergi denetimleri, vergi gelirlerinin artmasında etkili olabilir. Vergi denetimleri, vergi mükelleflerinin vergi yasalarına uymalarını teşvik ederek vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlayabilir.

2009 yılında gerçekleşen vergi geliri, tahmini gelirden daha düşüktür. Bu durum, küresel ekonomik krizin etkisi olarak açıklanabilir. Ekonomik durgunluk dönemlerinde, gelirlerde azalma yaşanabilir ve hükümetler, ekonomiyi canlandırmak amacıyla vergi afları gibi teşvik önlemlerine başvurabilirler.

Vergi afları, vergi gelirlerinin artmasında geçici olarak etkili olabilir. Vergi afları, vergi sisteminin etkinliğini ve adaletini artırarak vergi gelirlerinin artmasına katkı sağlayabilir. Ancak, bu düzenlemelerin suça teşvik etme potansiyeli de dikkate alınmalıdır. Vergi affı ve indirimlerinin suça teşvik etme potansiyeli,

mükelleflerin vergi ödeme sorumluluklarından kaçınma dürtüsünü tetikleyebilir. Vergi affı ilan edildiğinde, bazı mükellefler gelecekteki yükümlülüklerini hafifleteceğini düşünerek vergi ödemelerini erteleyebilir veya tamamen kaçırabilirler. Bu durum, vergi kaçakçılığı ve haksız gelir elde etme gibi suç faaliyetlerini artırabilir.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı

Yazar katkı oranı eşit şekildedir.

Finansman

Finansman kullanılmamıştır.

Kaynaklar

- James Alm, J. , Vazquez, J. M. & Wallace, S. (2009). "Do Tax Amnesties Work? The Revenue Effects of Tax Amnesties During the Transition in the Russian Federation", *Economic Analysis & Policy*, 39 (2).
Gelir İdaresi Başkanlığı, <https://www.gib.gov.tr/>
Hazine ve Maliye Bakanlığı, <https://hmb.gov.tr/>
Kaya, A. (2014, Temmuz-Aralık). "Vergi Aflarının Vergi Gelirlerine Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Analiz", *Maliye Dergisi*, 167.
Kilonzo, T. M. (2012). *The Effects of Tax Amnesty on Revenue Growth in Kenya*, A Research Project Submitted in Partial, Fulfillment of The Requirement for The Award of The Degree of Master in Business Administration, University of Nairobi.
Roth, M. F. (1992). https://www.ciat.org/Biblioteca/Revista/Revista_11/2premio_v_concurso_roth_usa.pdf (27.04.2024).
Strateji ve Bütçe Başkanlığı, <https://www.sbb.gov.tr/>
Uncu, F. (2019). *Türkiye’de Vergi Affı Uygulamalarının Ekonomik Büyüme Ve Kayıt Dışı Ekonomi Üzerindeki Etkileri*, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.